

Utbildningsinsatser i SKUA och SVA

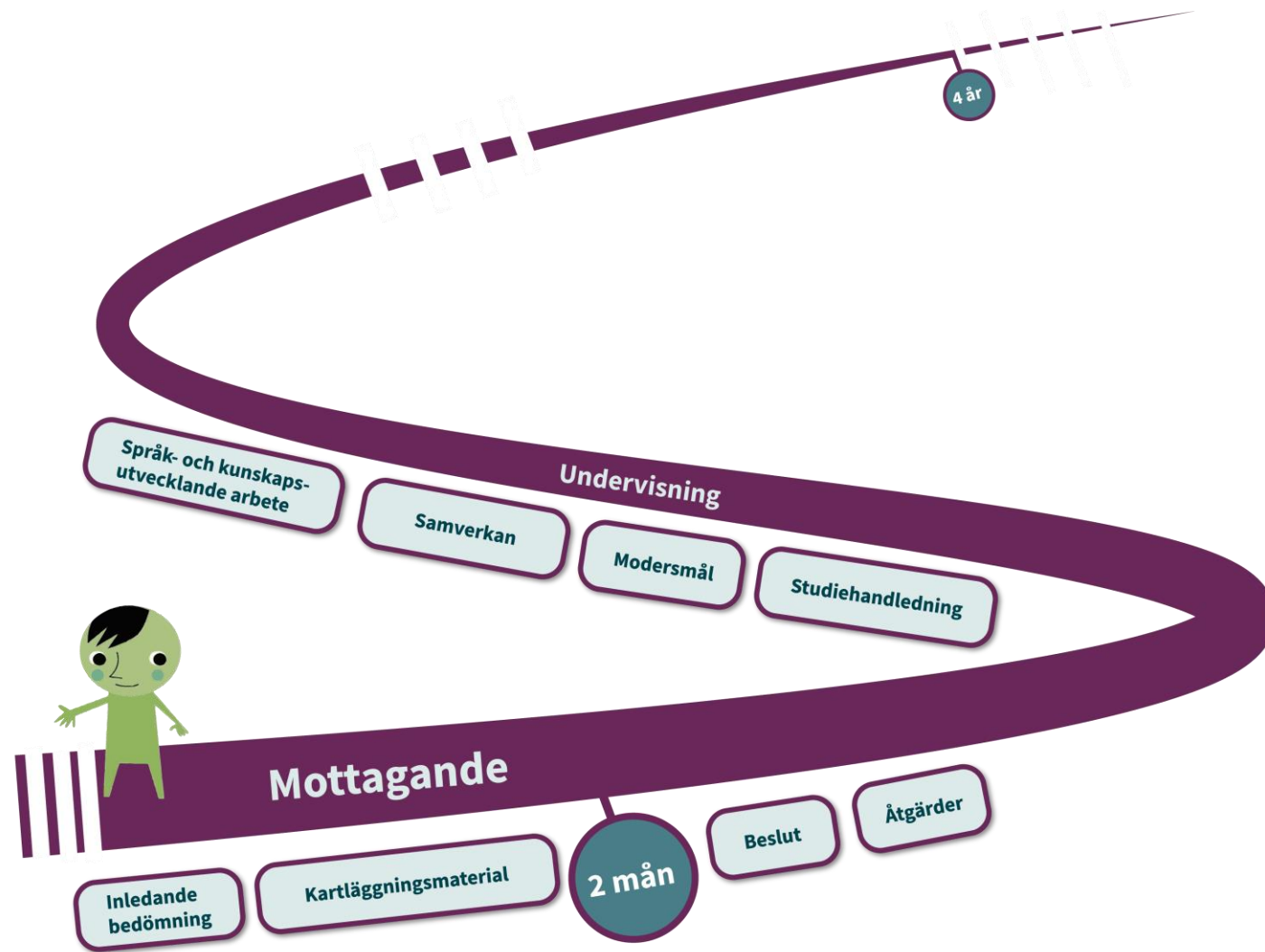
Språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt
Svenska som andraspråk

Elisabet Sjöo Pers, projektledare
Riktade insatser för nyanlända och flerspråkiga barns och elevers lärande

Norrtälje kommun i samverkan med Skolverket läsåren 2020-22

Nyanlända elevers väg genom skolan

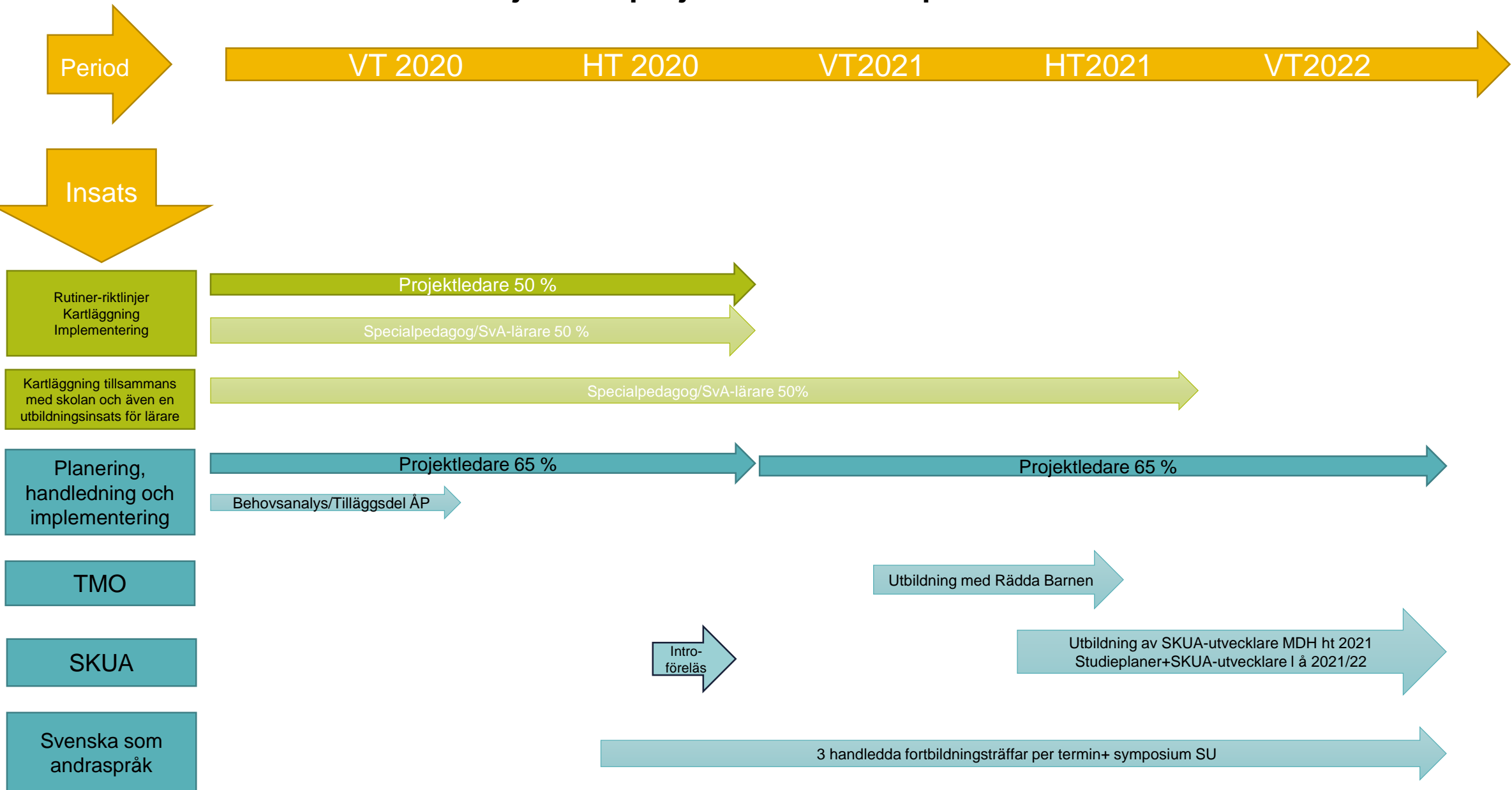
Framgångsfaktorer – organisera för...

Framgångsfaktorer - undervisning

Tidslinjer med projektledarstöd till planerade insatser

Vad innebär SKUA?

SKUA= Språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt

- Att *alla* lärare har ansvar för elevernas språkutveckling.
- Vi behöver språket för att utveckla kunskaper: ”Språket är vår mentala tumme.”
Wyndhamn och Bratt
- Att språket är i fokus i alla ämnen: Ämnesord och begrepp, språkhandlingar.
- Att språket är ett verktyg för kunskapsutveckling – inget extra!

”Ämnesinnehållet är den krok som man ska hänga upp språkutvecklingen på.”
Clegg

Stöttning/scaffolding

- Stöttning – kan planeras i förväg eller ges i stunden.

- Den närmaste eller proximala utvecklingszonen:

Bildkälla: Divaportalen

Checklista för ett språkutvecklande arbetsområde

- Finns tydliga lärandemål för både innehåll och språk?
- Är uppgifter och innehåll kognitivt utmanande?
- Går upplägget från det konkreta mot det abstrakta?
- Är innehåll och begrepp anpassade till elevernas språknivå? Förklaras de tydligt?
- Knyts begreppen till elevernas vardagsspråk och egna erfarenheter?
- Genomförs undervisningen så att kognitivt utmanande uppgifter kombineras med stöttning?
- Får eleverna möjlighet att muntligt bearbeta innehållet?
- Får eleverna möjlighet att skriftligt bearbeta innehållet?
- Ges goda möjligheter till interaktion och utvecklande samtal? (Parvis, smågrupper, lärare-elev, helklass)
- Stötts eleverna vid läsning av texter innan, under och efter läsningen?
- Stötts eleverna när de skriver genom att läraren visar modelltexter och leder gemensamt skrivande?
- Modelleras och uppmärksammas skolspråk och ämnesspråk?
- Synliggörs språkliga drag, som till exempel olika texttypers kännetecken och innehåll?
- Finns modeller för hur förmågor, till exempel analysförmåga ska utvecklas?
- Kopplas innehåll till målen? Utvärderas detta? Får eleverna reflektera över vad de har lärt sig? Hur de har lärt sig?

Ur Läroplanerna för Gy och Vux

En likvärdig utbildning

Gy: Undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov.

Vux: Vuxenutbildningen ska alltid möta varje elev utifrån hans eller hennes behov och förutsättningar.

Båda: Skollagen föreskriver att utbildningen inom varje skolform ska vara likvärdig, oavsett var i landet den anordnas. Normerna för likvärdigheten anges genom de nationella målen. En likvärdig utbildning innebär inte att undervisningen ska utformas på samma sätt överallt eller att skolans resurser ska fördelas lika. **Hänsyn ska tas till elevernas olika förutsättningar, behov och kunskapsnivå.** Det finns också olika vägar att nå målen. **Särskild uppmärksamhet ska ägnas åt de elever som av olika anledningar har svårigheter att nå målen för utbildningen.**

Alla skolformer deltar i SKUA-utbildningen

- Förskolan, grundskolan, fritidshem, särskolan, gymnasieskolan och komvux/SFI
- HT 2021 i samarbete med Mälardalens högskola:

Utbildning för **pedagogisk personal** på enheter som har många nyanlända:

Förskolor: Arbetsgrupp

Grundskolor: Wigulfskolan, Bålbroskola, Långsjöskolan, Hallsta skola, Roslagsskolan

Gymnasieskolan: Rodengymnasiet

Norrtälje komvux och SFI

Modersmålsenheten

- 2 deltagare per enhet = 20 kursdeltagare (blivande SKUA-utvecklare)

Process för SKUA-utbildning

Med tidsplan för år 2020-2022

- Gemensam introföreläsning Ta fram SKUA-utvecklare
Vecka 44 ht 2020 Nov 2020 – Feb 2021
- Extern utbildning av SKUA-utvecklare Intern utbildning i arbets-/ämneslag
Ht 2021 Ht 2021 – Vt 2022

 Intern utbildning med egna SKUA-utvecklare på prioriterade enheter (Ht-2021)/Vt 2022
Utbildningspass med MDH för rektorer och chefer April och aug/sept 2021

 Intern utbildning med övergripande SKUA-utvecklare på övriga enheter Ht 2021 – Vt 2022
Fortsatt implementering på samtliga enheter Ht 2022 och framåt

Studieplan för gymnasieskolan

Greppa språket (Skolverket)

+

Moduler i Lärportalen (Skolverket)

Flerspråkighet >

Förskoleklass, grundskola åk 1-9,
gymnasieskola, kommunal vuxenutbildning

Målgrupp: Lärare

Om modulen: Modulen presenterar hur
förståelse för och kunskap om elevers variation
i språkutveckling och läs- och skrivutveckling i
ett flerspråkigt perspektiv kan främja
utveckling av inkluderande undervisning och
lärmiljöer.

Svenska som andraspråk (SVA)

Handledningsträffar för gsk, gy/sprint och vux: (3 pass HT + 3 pass VT)

Med Christina Aronsson Eriksson, förstelärare i SVA och Elisabet Sjöo Pers, projektledare

HT 2020/VT 2021

- HT 2020: Bedömningsmaterialet *Bygga svenska* (gsk+gy/sprint)
- VT 2021: Introduktion SKUA-SVA gsk+gy/sprint och *Bygga svenska vux/SFI*

HT 2021/VT 2022

- Organisation av SVA-undervisning, uppföljning av SKA
- Bedömning enligt kunskapskrav och *Bygga svenska*
- Fördjupning SKUA-SVA
- Övriga behov och önskemål från SVA-lärarna

- Symposium på SU om andraspråksdidaktik HT 2022 (gy/vux)

Utfall efter utbildning om SKUA VT 2021

5. Jag planerar att använda språkinriktade aktiviteter i min undervisning.

[Mer information](#)

● Stämmer mycket bra	13
● Stämmer ganska bra	4
● Stämmer ganska dåligt	0
● Stämmer inte alls	0

6. Jag vill lära mig mer om hur man kan undervisa språkinriktat och språkutvecklande.

[Mer information](#)

● Stämmer mycket bra	14
● Stämmer ganska bra	2
● Stämmer ganska dåligt	1
● Stämmer inte alls	0

Språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt (SKUA) – vad innebär det?

”Det ett barn kan göra med stöd i dag, kan barnet göra på egen hand i morgon.”

Lev Vygotskij

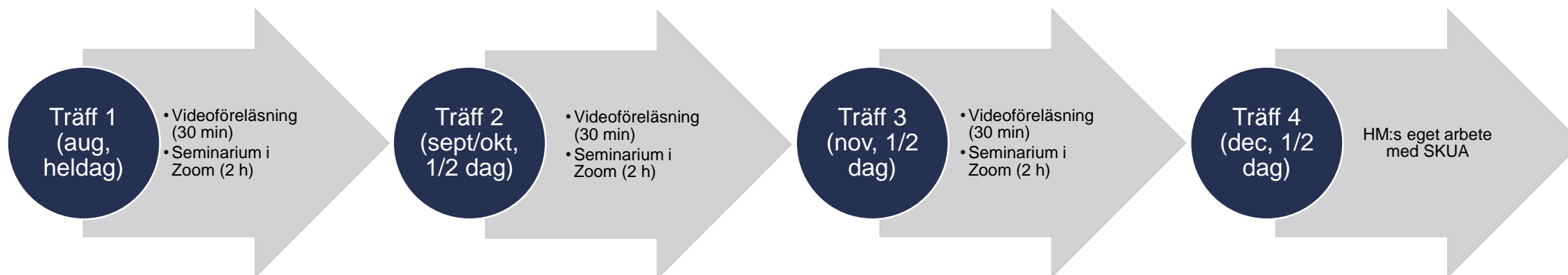
- Med **stöttning** (scaffolding) ges eleven hjälp att klara av att ta nästa steg.
- Nästa steg är individuellt och är varje elevs **närmaste utvecklingszon**.
- Med ett **medvetet förhållningssätt** stödjer läraren elevens språk- och kunskapsutveckling.
- Språkutveckling sker i ett **meningsfullt sammanhang** tillsammans med andra.

Upplägg för SKUA-utbildning med Mälardalens högskola (bild 1/3)

- Målet med utbildningsinsatsen är att huvudmans skolororganisation får fördjupade kunskaper om språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt (SKUA). Detta sker genom att Mälardalens högskola (MDH) tillhandahåller en utbildningsinsats med tre sammanlänkade delar:
- *Storföreläsning* för hela skolans personal (v. 44 år 2020)
- Kort *utbildning* gällande SKUA och interkulturalitet för rektorer och skolororganisationens ledning; 2 halvdagar, i april 2021 och i aug/sept 2021
- *Kurs* under ht 2021 för huvudmannens funktionärer (ca15 personer, fsk-vux)

Upplägg för SKUA-utbildning med Mälardalens högskola (bild 2/3)

- **Kursens övergripande innehåll**

- - Skola och förskola i det mångkulturella samhället; organisering och förhållningssätt
- - Språk- och kunskapsutvecklande arbete: arbetssätt som stödjer flerspråkiga elevers och barns språk- och kunskapsutveckling i förskola och skola

Upplägg för SKUA-utbildning med Mälardalens högskola (bild 3/3)

- Den huvudsakliga delen kommer att fokusera på språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt. Språkets betydelse för kunskap och inläring behandlas tillsammans med språkinriktad undervisning. Följande teman behandlas:
- språkets betydelse för meningsskapande och inläring; språktillägnande och flerspråkighet samt andraspråksinläring och andraspråksutveckling med fokus på unga inlärare
- språkinriktad undervisning i skola och förskola; möjligheter att variera undervisningen utifrån elevers och barns olika förstaspråk och kulturella bakgrund
- begreppsapparat för SKUA (t.ex. skolspråk, vardagsspråk, litteracitet, register, stöttning, interaktion)
- metoder för undervisning och stöttning av andraspråksinlärare med utgångspunkt i inlärningsgångar
- ämnesundervisning i språkligt och kulturellt heterogena lärandemiljöer
- digitalisering samt användning av bild, film, musik och andra icke-textbaserade verktyg

- Även interkulturellt förhållningssätt, kollegialt ledarskap och lärande, värdegrund utifrån resp läroplan mm.

Ämnet svenska som andraspråk i gymnasieförordningen (4 kap)

Svenska som andraspråk

11 § En elev som har ett annat språk än svenska som modersmål får läsa svenska som andraspråk som gymnasiegemensamt eller gymnasiesärskolegemensamt ämne i stället för svenska. Eleven får då läsa svenska som individuellt val.

Förordning (2012:402).